

DOI: <https://doi.org/10.36059/978-966-397-365-4-41>

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРОДОВОЛЬЧОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Продовольча безпека країни – це ступінь доступу її громадян до екологічно безпечних продуктів харчування вироблених в країні відповідно до науково обґрунтованих стандартів, доступними цінами при зберіганні і поліпшенні середовища проживання.

Від стану харчової промисловості безпосередньо залежить рівень продовольчої безпеки України. Для досягнення продовольчого забезпечення на рівні самозабезпечуваної держави вона має базуватися на власному виробництві. Продовольче самозабезпечення передбачає задоволення основної частини потреб у продуктах харчування за рахунок вітчизняного виробництва. Тому системоутворювальним центром у гарантуванні продовольчої безпеки є харчова промисловість. Для цього необхідно встановити контроль за такими її підсистемами як планування, збут і розподіл; резерви і споживання продовольства; кадрове, інформаційно-консультативне, фінансове, наукове та матеріально-технічного забезпечення тощо [1, с. 353].

Вирішення проблем продовольчої безпеки здійснюється на трьох рівнях: "людина"; "країна"; "світ". Для першого рівня потрібне забезпечення продовольством для формування фізично та інтелектуально розвиненої людини, підвищення добробуту і викорінення бідності за реформування соціальної інфраструктури. Другий рівень – загальна продовольча безпека країни, що забезпечує здоров'я нації; економічний розвиток загалом і сільського господарства, зокрема за підвищення ролі національних систем досліджень і впроваджень у сфері харчової промисловості; розвиток сільської місцевості. На третьому – світовому – рівні визначальними критеріями є запаси зерна,

передусім продовольчого, які, згідно з вимогами FAO, мають становити не менше як 70 кг на одну особу на 3 місяці; міжнародна продовольча допомога; глобальна система постачання продовольства через систему чесної, недискримінаційної торгівлі; подальший розвиток і посилення міжнародної системи досліджень харчової промисловості у регіонах бідних країн [2, с. 76].

Значною мірою забезпечення продовольчої безпеки залежить від потенціалу агропродовольчого сектора. Потенціал розвитку харчової промисловості відповідно до проекту «Комплексної програми підтримки розвитку української харчової промисловості на період до 2015 року» є, без сумніву, головною основою зростання національного доходу і забезпечення продовольчої безпеки країни. Аграрний сектор забезпечує продовольчу безпеку та продовольчу незалежність країни, формує її 17-18% валового внутрішнього продукту [3, с. 151].

Продовольча безпека країни означає, що національна економіка та її найбільший сектор не відчуває тиску з боку імпорту. Але за 2010-2011 рр. частка імпортних продуктів харчування небезпечно зросла. Сьогодні у великих містах 60-70% продовольства забезпечується за рахунок імпорту. Вступ України в СОТ збільшив частку продуктового імпорту [4, с. 91].

Ще однією проблемою є те, що багато вітчизняних продуктів харчування виробляються з імпоротної сировини. Водночас експерти вже бачать загрозу продовольчої кризи. Визначити об'єктивну ситуацію з ризиком кризи складно, оскільки реальні обсяги імпорту часто приховуються, а "сірий" імпорт не враховується. Важливо також зазначити, що продукти харчування, які імпортуються в Україну, майже завжди є дешевими та неякісними. Вітчизняні ковбаси та пельмені (70%) виготовляються з такої сировини. Іноді справжнє походження невідоме, наприклад, яловичини з Бразилії. М'ясопереробна промисловість часто використовує імпортну низькоякісну "кормову" сою. Також трапляються випадки, коли імпортні продукти харчування заражені небезпечними бактеріями, від сальмонели до кишкової палички. Висока частка генетично модифікованих продуктів харчування також імпортується.

Вітчизняні продукти харчування також можуть не відповідати вимогам якості та безпеки, але більшість порушень стосується саме імпортованих продуктів харчування [5].

Національна продовольча безпека не може бути досягнута без забезпечення якості та безпеки харчових продуктів. Якість є важливим елементом безпечності харчових продуктів.

Отже, продовольчий вимір є відправною точкою аналізу пріоритетів, оскільки слугує кількісним вираженням головної мети аграрної політики – продовольчої безпеки. Він визначає рівень продовольчого забезпечення країни, включаючи внутрішнє виробництво, необхідну кількість продовольства та сільськогосподарської сировини, фізіологічні межі попиту на продовольство, а також поточну структуру споживання та платоспроможність на внутрішньому ринку, що характеризується показниками фізіологічних норм.

Література:

1. Гойчук О.І. Продовольча безпека : монографія. Житомир : Полісся, 2004. С. 348–359.

2. Лукінов І.І., Саблук П.Т. Про стратегію трансформування АПК та забезпечення продовольчої безпеки України. *Економіка України*. 2000. С. 62–81.

3. Кочетков О.В., Марков Р.В. Формування системи показників продовольчої безпеки України. *Економіка АПК*. 2002. С. 142–158.

4. Басюркіна Н.Й. Забезпечення продовольчої безпеки в умовах трансформації економіки України. *Вісник соціально-економічних досліджень* : зб. наук. праць, вип-29, Одеса : Вид-во ОДЕУ, 2008. С. 89–98.

5. Тищенко М.Г. Проблеми забезпечення продовольчої безпеки України: Київ нац. ун-т харч. техн. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua>